SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 20. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 1, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 1-го ЛЮТОГО 1994. Ч.20. РІК CI.

ШУКАЮТЬ ЗА М. БОЙЧИШИНОМ

Київ (Р. Руденко). — Заступник міністра внутрішніх справ України Валентин Недригайло надіслав листа голові Верховної Ради Іванові Плющеві, в якому розповідається про хід слідства у справі зникнення 15-го січня голови Секретаріяту Народного Руху України Михайла Бойчишина. Заступник міністра описав ті події, про які вже детально повідомлялося в засобах масової інформації та розповів про заходи, вжиті правоохоронними органами для пошуку М. Бойчишина.

За твердженням В. Недригайла, М. Бойчишин о 8-ій годині вечора 15-го січня зателефонував дружині до Львова і під час розмови згадував про великі фінансові труднощі в Секретаріяті Руху. Цю інформацію спростувала Любомира Бойчишина, дружина голови Секретаріяту Секретаріяту Руху. За її словами, під час згаданої телефонічної розмови вони говорили тільки про родинні справи. Дружина Бойчишина звернулася листом до В. Недригайла, у якому пише: „Прошу спростувати наклепницькі вигадки про час і характер моєї розмови з чоловіком 15-го січня 1994 року. У цій розмові не йшлося про фінансові справи Руху".

Коментуючи ці події, голова НРУ Вячеслав Чорновіл сказав, що Рух має такі ж фінансові труднощі, як і решта партій. „Ці труднощі випливають з поправки до закону про об'єднання громадян, внесеної Олександром Морозом, який, судячи з цього, не відчуває матеріяльної скрути для своєї Соцпартії. Ця поправка виключила можливість матеріяльної підтримки партії з боку держави". В. Чорновіл пояснив, що всі рахунки Рух сплатив, фінансова ситуація в організації не гірша за попередні місяці. Лідер НРУ висловив припущення, що певні політичні сили або владні структури, використовуючи кримінальні елементи, викрали Бойчишина, щоб під прикриттям його зникнення перетрусити Рух. На користь такої версії, вважає Чорновіл, свідчить той факт, що слідство, зокрема працівники управління боротьби з організованою злочинністю при Президенті України, не цікавляться головою Секретаріяту Руху, а тим, як фінансується організація. Допитують бізнесменів-спонзорів, брутально вимагають пояснень на що вони виділяли гроші М. Бойчишину. Голова Руху вважає, що це робиться з метою залякати прихильників Руху у час передвиборчої кампанії.

Свою солідарність з Народним Рухом України засвідчили різні громадські і політичні організації, які надіслали на ім'я Президента, голови Верховної Ради та Служби Безпеки України свої протести проти політичного терору проти Руху та його лідерів. Такі листи надійшли зі Львова від Української Греко-Католицької Церкви від голови Львівської Обласної Ради Миколи Гориня, від керівників „Меморіялу, Української Студентської Спілки, Української Консервативної Республіканської Партії, Української Республіканської Партії, Товариства „Просвіта" і інших. Подібні заяви солідарности надійшли з Черкащини, Полтавщини та інших областей.

Чутки, що за М. Бойчишина вимагають викуп 200,000 долярів не підтверджено.

Президентові концерну „Бласко" висловлено недовір'я

Київ (Р. Руденко). — Тут, у четвер 27-го січня на сесії Верховної Ради України депутати обговорили проєкт постанови про перевірку діяльности Чорноморського пароплавства, яке тепер називається акціонерним судоплавним концерном „Бласко".

Виконуючий обов'язки прем'єр-міністра України Юхим Звягільський звинуватив колишнього віцепрем'єра Віктора Пинзеника в тому, що той свого часу завізував указ на створення акціонерної компанії „Бласко". На це звинувачення В. Пинзеник відповів: „До мене надійшов указ, вже завізований багатьма працівниками. Я дав його для висновків своїм колегам, вони склали зауваження — і ми указ не пропустили. Документ завізували лише після внесення серйозних уточнень. Однак вийшов указ, забракований нами. Тобто, моєї візи на тому указі, який вийшов, немає".

В. Пинзеник вважає, що неправдива інформація для Ю. Звягільського готувалася свідомо. Коли б був офіційний запит, то обов'язково підняли б оригінали указу про створення „Бласко" і такого звинувачення не було б. „Йде політична боротьба. Очевидно, я комусь і тепер заважаю. Практика подібних речей, на жаль, тут досить поширена. Я міг би назвати деякі проєкти постанов, де стояла моя віза, проти, а постанови все одно виходили. Або, наприклад, деякі постанови я візував в одному формулюванні, а виходили вони зовсім в іншому. І по одній з них — постанові про підвищення цін на нафту і газ та ставки транзиту на аміяк, газ і нафту — я організував службове розслідування, підняв оригінали постанов, але кінці так і не знайшов.

До речі, відразу по тому вийшов цікавий наказ, яким заборонено давати оригінали постанов будь-кому, крім прем'єр-міністра та міністра Кабінету Міністрів", — розповів В. Пинзеник.

Обговорення закінчилося тим, що депутати висловили недовір'я міністрові транспорту України Оресттові Климпушеві та президентові акціонерного судноплавного концерну „Бласко" Павлові Кудюкіну. Кабінетові Міністрів доручено підготувати до 1-го липня національну програму розвитку та забезпечення життєдіяльности торгової фльоти. Міністерствам фінансів і юстиції спільно з правоохоронними органами доручено провести ревізію акціонерного судноплавного концерну „Бласко".

Крім того, депутати ухвалили постанову відновити законність щодо колишнього начальника Чорноморського пароплавства Віктора Пилипенка, якого в 1992 році усунули з посади і позбавили депутатського статусу. Результати перевірки не виявили порушень з боку В. Пилипенка. Матеріяли перевірок і висновки комісії Верховної Ради передані до генеральної прокуратури України.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ ТУРБУЮТЬСЯ УКРАЇНОЮ

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Минулого тижня у двох вашінґтонських щоденниках появилися статті визначних журналістів на тему України та потреби кращої її допомоги зі сторони ЗСА.

У щоденнику „Вашінґтон Пост" з 24-го січня журналістка, яка пише про міжнародні справи, Леллі Веймут, аналізує обставини в Україні та інформує читачів, що згідно з передбаченням Сі-Ай-Ей, Україна ледве чи зможе видержати ще два роки як вповні незалежна держава. При тому вона стверджує, що Росія ніколи не могла погодитися із повною незалежністю України і ще цього літа російський міністер закордонних справ назвав Україну „мітичною державою". Така настанова політичних кіл Росії, як і вислід першого референдуму в Криму із сильною перевагою голосів за поєднанням з Росією, збільшило побоювання, що Росія буде старатися прилучити частини України до себе. Саме з тих причин Л. Веймут уважає, що було б дуже розумним із сторони політичних сил у Вашінґтоні розглянути можливість включити Україну в НАТО, або принаймні часто в „Партнерство для миру", а для піднесення української економіки було б конечним, щоб ЗСА і їх політичні друзі допомогли в утвердженні незалежности України. Американська журналістка з притиском завважує, що повинні бути проведені розмови на найвищому рівні відносно безпеки України.

Інший журналіст, Еллен Елснер, у статті, що була вміщена у „Вашінґтон Таймс" з 26-го січня, інформує через агентство Ройтерс, що міністер закордонних справ Польщі, Анджей Олеховський уважає „історичною помилкою" давати таку велику поміч Росії із Заходу з поминенням інших республік. Відвідуючи ЗСА, А. Олеховський заявив, що Польща є дуже занепокоєна останніми подіями в Росії, де прихильники реформ зрезиґнували із своїх постів. А рівночасно Україна почувається відокремлена у своїх економічних зусиллях тому, що ціле зацікавлення західніх держав зосереджене на Росії. На його думку Україна мусить бути притягнена до організацій співпраці народів Европи і допомога для неї мусить бути нарівні інших.

А. Елснер пояснює із звітуванням про думки польського міністра, що саме Польща є тепер дуже зацікавлена у зміцненні становища України тому, що вона є тим заборолом, яке хоронить Польщу від Росії.

Статтю Л. Веймут передрукував також нюйоркський щоденник „Ню Йорк Пост" з 26-го січня.

В Україні

КИЇВ. — За три місяці, що минули з часу підписання Президентом України указу про приватизацію об'єктів незавершеного будівництва, продано лише три об'єкти із наміченних 9,200 об'єктів. Юрій Звягільський серед причин називає складність схеми приватизації, відсутність потенційних покупців-інвесторів через фінансово-платіжну кризу, жорсткі умови приватизації та відсутність матеріяльного зацікавлення. Міністер будівництва Юрій Сербін вважає, що державна адміністрація виявилася в ролі „собаки на сіні" — хоче віддавати об'єкти і не має грошей для завершення будівництва.

ЛЬВІВ. — Тут зареєстровано Об'єднання Підприємницьких Організацій Львівщини (ОПОЛ). Президентом об'єднання став президент концерну „Електрон" Віктор Рибинок, генеральним директором — президент місцевої Ліги Підприємців Юрій Кирик. До об'єднання увійшли: Ліга Підприємців, Асоціяція „Львів-контакт", Львівська Господарська Спілка, Клюб банкірів та інші. Об'єднання виконуватиме ролю посередника між підприємницькими колами Львівщини і державними адміністраціями усіх рівнів з метою сприяти впровадженню ринкових відносин в Україні, впливати на законотворчі процеси, юридичного та фізичного захисту своїх членів, налагодження аудиторської служби, створення єдиного банку тощо.

ВІННИЦЯ. — На засіданні ради голів студентських профспілкових комітетів вищих навчальних закладів України ухвалено рішення створити єдину студентську організацію, яка не повинна бути політичною, але й не бути суто профспілковою. Можливо, ця організація називатиметься конгресом чи союзом і її першочерговим завданням має бути захист студентства України від злиднів.

КИЇВ. — Президент України Леонід Кравчук під час зустрічі трьох президентів у Москві подарував президентові ЗСА Биллові Клінтонові праці 35-річного мистця Володимира Казаряна з міста Оріхів Запорізької области — портрет Б. Клінтона на половині пшеничного зернятка і найменший у світі букет троянд для Гіллярі Клінтон, стеблинами яких служать людські волосинки. Володимир Казарян займається мікромініятюрою з 1980 року.

ЛЬВІВ. — Голова Львівської Обласної Ради Микола Горинь, сказав, що його становище щодо ядерної зброї не змінилося зі становищем його братів Михайла і Богдана Гориня, які виступають за збереження ядерної зброї на території України. Микола Горинь запропонував підійти до цього питання не з політичного, а з техніко-економічного боку, адже ядерна зброя повинна не лише зберігатися, а й належно обслуговуватися. „Цю зброю треба випробовувати. А чи дадуть Львівська та інші області ради дозвіл на проведення на своїх територіях випробувань підземного ядерного вибуху?" — запитує Микола Горинь.

ДОНЕЦЬКЕ. — Тут зареєстровано Рух ім. Богдана Хмельницького. Мета його діяльности — єднання всіх народів, які проживають на території колишнього СССР. Як заявили організатори новоствореного Руху, вони прагнуть не відтворення СССР, а створення нового об'єднання конфедерації союзу народів з єдиним економічним простором, єдиною грошовою системою, без внутрішніх кордонів, з єдиним військовим блоком і вільним переміщенням громадян у середині об'єднання". Перший зареєстрований осередок очолив депутат Донецької Міської Ради Володимир Колесников. Донецький міський осередок вже налічує кілька сотень осіб і налагодже зв'язки з однодумцями в Одесі, Луганському та Дніпропетровському.

О. Норт посилює кампанію за вибір до Сенату

О. Норт

Норфок, Ва. — Колишній член Ради крайової безпеки Олівер Норт, який став однією з головних фігур „іран ґейту", висунув у четвер, 27-го січня, свою кандидатуру до Сенату і обіцяв виборцям „забрати владу з рук політиків і передати її в руки народу".

„Влада належить вам!" — заявив О. Норт понад 500 прихильникам, які зібралися в четвер вранці в одному з готелів Норфоку.

Офіційної заяви Норта очікували давно, бо він не приховував наміру кинути виклик демократові Чарлзові Роббові, який займає одне з двох місць стейту Вірджінія в Сенаті. Друге місце займає республіканець Джан Ворнер, який заявив, що обрання Норта у Сенат „стане поганим прикладом" для країни, бо Норт, беручи участь в „іранґейті", порушив закон.

О. Норт дотримується іншої думки: „Я не маю в чому оправдуватися, — сказав він. — Ми брали участь в рятуванні людей в Ірані і у встановленні демократії в Нікараґуа. Пробачатися за це я не маю наміру".

Як відомо, достава зброї Іранові була організована в обмін за американських закладників, захоплених проіранськими терористами в Лівані. Ця протизаконна акція привела до звільнення двох американців.

Незаконна ж достава зброї нікараґуанським партизанам сприяла поразці сандіністської хунти, яка перебувала на утриманні Куби і Совєтського Союзу. Демократи в Конґресі, які співчували сандіністському режимові, настоювали на прийнятті закону, який забороняв доставу зброї партизанам.

Виступаючи перед своїми прихильниками, Норт назвав Сенат „клюбом для обраних" і назвав сенатора-республіканця Дж. Ворнера членом цього клюбу. „Я знаю, — сказав Норт, — що людині зі сторони тяжко стати членом такого клюбу, але з вашою допомогою я добʼюся цього".

Норт дав слово, що якщо його виберуть у Сенат, він обмежить своє перебування там двома термінами.

ЛАТВІЯ ПРОСИТЬ ҐАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ У ЗСА

Вашінґтон. — Як інформує агентство Ассошіейтед Пресс, у столицю З'єднаних Стейтів прибула урядова делеґація Латвії на чолі з міністром закордонних справ Георгсом Андреєвсом. Мета візити — домогтися від З'єднаних Стейтів ґарантії безпеки у зв'язку з посиленням імперського реваншизму в Росії.

Латвія вимагає повного виведення російських окупаційних військ. На її території тепер знаходиться від 12,000 до 17,000 вояків російської армії, а може й більше — точної кількости окупантів латиші не знають, бо Росія свідомо приховує цю цифру.

Розмови членів латвійської делеґації зі службовцями Білого Дому, Державного департаменту і депутатами Конґресу дозволяють зробити висновок, що латиші готові погодитися з наміром Росії зберегти свою ракетну базу поблизу латвійського міста Скрунди ще на чотири роки — в обмін на виведення всіх інших російських військ до осені 1994 року. На думку А. Андреєвса, такий компроміс є цілком можливий, однак вирішальне слово буде належати латвійському парляментові. Тим часом, як пише з Риги кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Віллям Шмідт, далеко не всі члени парляменту Латвії погоджуються, щоб ракетна база Росії в Латвії проіснувала ще чотири роки.

Амбасадор З'єднаних Стейтів у Ризі Інтс Сілін в інтерв'ю для „Ню Йорк Таймсу" заявив, що компромісове рішення було б „найкращим на сьогоднішній день, бо можна сподіватися, що воно відкриє шлях до більш конструктивних стосунків між Латвією і Росією".

Напруження між Росією і Латвією посилилося в останні дні — після того, як міністер закордонних справ Росії Андрей Козирєв та інші російські урядові чиновники проголосили, що країни Балтики повинні залишатися у сфері російського впливу.

Заплянованo виклади у Філії УКУ у Філядельфії

Філядельфія. — Релігійне Товариство Українців Католиків в ЗСА „Свята Софія" запрошує на весняний семестр 1994 року Філії УКУ у Філядельфії. Відбудуться доповіді, які висвітлюватимуть сучасний стан незалежної України. У неділю, 6-го лютого, о год. 4-ій по полудні відбудеться доповідь головного редактора київського часопису „Всесвіт" Олега Микитенка на тему „Журнал 'Всесвіт' і міжнародні зв'язки української літератури сьогодні". У вівторок, 8-го лютого, о год. 7:30 вечора, розпочнеться доповідь киянина, ученого-фізика, академіка, дійсного члена Академії Наук України Олексія Ситенка, на тему „Мова і національна свідомість". У вівторок, 15-го лютого, Степан Шлюзар, журналіст з Тернополя, виступить з доповіддю, яка розпочнеться о год. 7:30 вечора, на тему „Журналістика на обласному рівні".

По закінченні виступів відбудуться товариські зустрічі. Телефон для інформацій (215) 635-1555.

АВТОБУС НА КОНЦЕРТ 100-ЛІТТЯ УНС

Ньюарк, Н. Дж. — Управа Округи УНС в Ньюарку організує автобус для поїздки на концерт, присвячений 100-річчю Українського Народного Союзу, який відбудеться у суботу, 19-го лютого, в Карнеґі Голл в Ню Йорку. Автобус вийде точно в год. 6-ій вечора з паркувальної площі школи св. Івана Хрестителя в Ньюарку. Ціна квитка в обидві сторони — 12 дол. від особи. Квитки повинні бути викуплені не пізніше, ніж 15-го лютого. За додатковими інформаціями слід телефонувати до головного радного УНС Андрія Кейбіди (201) 762-2827.

У СВІТІ

ЛІДЕР БІЛОРУСЬКОГО Народного фронту Зенон Позняк назвав вимушену резиґнацію голови Верховної Ради Станіслава Шушкевіча, яка сталася під тиском консервативної більшости парляменту, „повзучим комуністичним переворотом". В той самий час прокомуністичний Союз офіцерів Білорусі оприлюднив заяву, в якій міститься „подяка депутатам за висловлення недовір'я Шушкевічеві як одному з руйначів Союзу Совєтських Соціялістичних республік".

ЛИТВА СТАЛА першою з колишніх совєтських республік, яка підписала з країнами НАТО програмову угоду „Партнерство для миру". Президент Литви Альґірдас Бразаускас потрактував цю подію як „перший крок на шляху до мети" — повноправного членства в НАТО. Він гостро критикував недавню заяву міністра закордонних справ Росії Андрея Козирєва про те, що російські вояки повинні залишитися в усіх колишніх совєтських республіках. А. Бразаускас висловився за невідкладне виведення російських військ з Латвії і Естонії. Литва є єдиною з трьох республік Балтики, з якої російські війська вийшли повністю.

ГАЗЕТА „Московскій Комсомолець", покликуючись на інформацію, отриману від працівника російських спецслужб, повідомила про таємну нараду лідера Ліберально-демократичної партії Росії Владіміра Жіріновського з військовими. Ця нарада відбулася в останні дні грудня минулого року в конспіративному мешканні зовнішньої розвідки Російської Федерації. В нараді взяли участь командири декількох дивізій, в тому числі повітрянодесантних, Московської округи. Всі виступи на нараді, як підкреслює газета, мали „антипрезидентський характер".

СЕКРЕТАР НАРОДНОГО бюра в питаннях зовнішніх зв'язків і міжнародного співробітництва Лібії Омар аль-Мунтасер заявив, що „західні держави повинні повернути Лібії її гроші, бо в інакшому випадку фірми цих країн на шляху до лібійської джамагірії втратять усі свої капітали". Єгипетська преса повідомляє, що в закордонних банках зберігаються кошти Лібії на суму 1 біл. 353 міл. дол.

ЕРИТРЕЇ В 1994 РОЦІ загрожує масовий голод. Як свідчать експерти Світової харчової програми, тепер в цій африканській країні недоїдають уже 400,000 осіб. Щоб запобігти трагедії, міжнародна гуманітарна організація прийняла рішення надати Еритреї негайну допомогу на суму 35 міл. дол.

КОРОЛЕВА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ Єлизавета II вимагає повернути назад Великий Рицарський Хрест ордену Бані, який вона 15 років тому вручила румунському комуністичному диктаторові Ніколає Чаушеску. Після повалення режиму М. Чаушеску в 1989 році нагорода кудись щезла. Великий Рицарський Хрест — це срібна зірка в обрамленні золотих рож і сафірів. Колекціонери оцінюють її вартість на 15,000 фунтів стерлінґів.

БЕРЛІНСЬКИЙ СУД засудив до 12 років тюремного ув'язнення 62-річного Ганса Ґебаєра, який від 1975 до 1983 року передав для комуністичної Східньої Німеччини 35,000 секретних документів НАТО. Шпигуна заарештували в травні 1992 року на підставі свідчень, отриманих органами правосуддя після возз'єднання обох німецьких держав.

В АМЕРИЦІ

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ Америки згідні з пропозицією Росії провести консультації з приводу політичного врегулювання конфлікту в Боснії і Герцеговині на рівні міністрів закордонних справ країн-членів Ради безпеки ООН", — сказав у Женеві постійний представник ЗСА при ООН Даніел Шпігел. — ЗСА готові брати участь в дискусії, і я думаю, що російська ініціятива буде серйозно сприйнята у Вашінґтоні". Представник ЗСА підкреслив, що його країна має намір продовжувати гуманітарну допомогу Боснії і Герцеговині і продовжить підтримувати контингент сил для підтримання миру на території колишньої Юґославії.

УРЯД БИЛЛА КЛІНТОНА підписав контракт про продаж Ізраїлеві 20 нових винищувачів-бомбардувальників типу F-15E, вартість яких досягає двох більйонів дол. Літаки F-15 Eagle („Орел") є ґордістю військово-повітряних сил ЗСА. Продаж цих винищувачів-бомбардувальників закордонному партнерові ЗСА — безпрецедентна. Контракт передбачає право Ізраїля купити додатково п'ять таких літаків після закінчення певного терміну. Конґресові відомо про запляновані продаж літаків, а тому законодавці можуть заблокувати цей „ґандель".

НА ВИМОГУ посадника Ню Йорку Рудолфа Джуліяні голова нюйоркської корпорації лікарень і установ охорони здоров'я Луїс Міранда погодився зменшити 1,300 місць праці, в тому числі членів профспілки, щоб залатати діру в бюджеті корпорації, яка становить 160 міл. дол. На думку Л. Міранди, зменшення цього у цьому році економію в розмірі 10 міл. дол., а в наступному — 40 міл. не наносячи серйозної шкоди системі охорони здоров'я в цілому. Згідно з пляном голови корпорації, залишаться без праці 300 менаджерів і 1,000 працівників немедичних спеціяльностей. В останню категорію ввійдуть ті, які доглядають вдома за старими людьми, пташиними лікарняних їдалень, пралень та інші. Голова профспілки обслуги лікарень Джеймс Батлер заявив, що Міранда напевне зекономить гроші, але якість обслуговування пацієнтів значно зменшиться.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні
(202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чи у цьому році настане мир на Близькому Сході?

Прем'єр Ізраїля Їцак Рабін, колишній генерал і колишній амбасадор Ізраїля у Вашінґтоні, є оптимістом: він склав у минулому тижні заяву, що в цьому році „напевне" Ізраїль підпише мировий договір з усіма своїми арабськими сусідами. Покищо такий формальний мир існує тільки з Єгиптом, що його президент Госні Мубарак грає ролю посередника. Від вересня минулого року, коли на церемонії у Білому Домі Їцак Рабін подав руку вчорашньому смертельному ворогові — голові Організації Визволення Палестини (ПВО) Яссірові Арафатові — екстремісти з однієї і другої сторони раз-у-раз доконували провокаторські вбивства, які загострювали ситуацію. Треба признати державницьку мудрість однаково прем'єра Рабіна і його міністра закордонних справ Шимона Переза як і Яссіра Арафата, які не зірвали започаткованого мирового діла, а з подиву гідною терпеливістю щораз нав'язували нові розмови.

Остання стадія така, — як ми вже про це інформували що президент Клінтон зустрівся у Женеві з президентом Сирії Гафезом Ассадом і розмовляв у Вашінґтоні з прибулим туди королем Йорданії Гуссейном. Уряд Рабіна-Переза погодився дати палестинцям (автохтонним арабам у межах Ізраїля) автономію на окупованих Ізраїлем арабських землях, а саме в смузі Ґази і на правобережжі Йордану. Ідеться про забезпечення життя і громадських прав жидівському населенню на тих землях, звідкіля буде виведене ізраїльське військо і влада буде в руках автономної влади палестинців. Ідеться теж про заґарантування палестинцям, що поселені на згаданих вище арабських землях жидівські колоністи (багато з них — іміґранти з Росії) будуть поводитися льояльно супроти палестинської влади. Ідеться теж про узгіднення правного статусу „старого" Єрусалиму. В усіх тих та неназваних тут інших справах буцімто прийшов поступ, але конкретно нічого не сказано, за винятком отієї — на початку цих міркувань наведеної оптимістичної заяви прем'єра Ізраїля, Їцака Рабіна.

Уряд Рабіна нав'язав потайки контакт з оточенням Яссіра Арафата без відома Уряду ЗСА. Але від згаданої вище минулорічної вересневої церемонії у Білому Домі — президентові Клінтонові залежить на замиренні на Близькому Сході, бо воно було б записане, як успіх політики Клінтона. Тепер якось не говориться про гроші від Америки для Ізраїля, дармащо Ізраїль завжди фіґурував на першому місці на списку країн, які користуються фінансовою допомогою ЗСА. Попередник Рабіна при владі в Ізраїлі, прем'єр Їцак Шамір раз-у-раз вимагав ґарантованої американським Урядом позики у висоті 10 більйонів долярів, — Уряд Джорджа Буша відмовлявся дати таку ґарантію, бо Шамір не скривав, що йому потрібні ті гроші на поселювання ізраїльців на окупованих арабських землях — проти чого Буш протестував.

В інтересі України лежить замирення на Близькому Сході, бо воно сприяє затісненням торговельних взаємин однаково з Ізраїлем, як і арабським світом. Таке замирення збільшило б шанси безпосередніх зв'язків з тими найбільшими продуцентами і експортерами нафти, якими є Савдійська Арабія і її найближчі сусіди. Замирення Ізраїля з арабським світом послабить значення мусулманських націоналістів, які вкрили себе поганою славою терористів. Туреччина не хоче перепускати через Дарданельський просмик нафтоналивних кораблів — те становище може змінитися, коли настане на Близькому Сході інша атмосфера.

Цей 1994 рік може стати рішальним не тільки для країн Близького Сходу, адже, це рік виборів до Верховної Ради України та нового Президента, — це рік, в якому викристалізується ситуація в Росії. Але події не приходять „самі від себе" — їх творять люди і люди можуть зробити їх спасенними для народу і держави чи сповненими страхіття. Чи наші земляки в Україні лідери двох десятків партій здають собі справу з цієї істини?!

Іван Кедрин

ЧИ ДІЙСНО ПЕРЕЛАМ?

У підході української діяспори до України найбільше, мабуть, є скептиків. Мало є слабодухів, а може їх зовсім нема, — таких, які порівнювали б долю сучасної української держави з трилітнім існуванням Української Народної Республіки. Але й небагато таких, які свій стовідсотковий оптимізм спирали б на філософії галицького селянина: „Ще такого не було, щоб якось не було". Найбільше, як сказано таких, які вірять у майбутність України, вірять у тугість народу і його здоровий інстинкт, але водночас — дивлячись на дійсну дійсність в Україні, не знають: коли протверезяться земляки, які склали вже понад 20 партій і організацій з політичними амбіціями? Як довго існуватиме в Україні стан безправ'я, щоб мафіози на теплих становищах розкрадали державне майно, щоб міліціянт байдуже придивлявся, як два розбишаки стягають з туриста дороге пальто? Як довго вся державна верхівка — Президент, його Уряд, Верховна Рада й отих 20 з гаком партій і організацій зважатимуть економіку, як щось другорядне, дармащо це пріоритети, від якого залежить доля держави? І таких і їм подібних запитів більше — і це саме цей скептицизм, який глибоко журить, пригнічує нашу діяспору.

На першій сторінці „Свободи" з 25-го січня ц. р. появилися новинки: Раїса Руденко повідомляє з Києва, що до Вашінгтону виїхала делеґація під головуванням міністра економіки Романа Шпека, яка має перевести низку розмов з керівними чинниками американського економічного й політичного світу та підготовити приїзд туди Президента Леоніда Кравчука, що його президент Клінтон запросив на 12-те березня ц. р. І друга новинка, яка доповнює першу, п. з: „У ЗСА перебуває делеґація з України". Читаємо там про суто ділові й дуже успішні розмови українських делеґатів з різними — перелічуваними по імені — американськими діячами.

Читаємо, що ці американські фахівці на відповідальних становищах ствер джують, що впорядкування економіки в Україні лежить в інтересі Америки і що тому Америка допоможе перебороти існуючу в Україні важку економічну кризу. Коротко згадав те саме президент Клінтон у своїй промові до з'єднаних палат Конгресу 26-го січня ц. р. Хоча Билл Клінтон відомий із своїх прерізних обіцянок, він не склав би даної заяви без попередньої наради з своїми політичними і фінансовими дорадниками.

До „а-б-в" політичної істини належить, що зацікавлення закордонного світу, особливо світу фінансів, залежить найперше від власного організаційного зусилля. Кілька змін осіб на керівних становищах міністерства фінансів і Дирекції Національного Банку бентежили нас, але авторитетно висловлюватися у цій справі можуть тільки фахівці-економісти й банківництва, що їх має наша діяспора і до яких автор цих рядків не належить. А втім з отих вищезгаданих новинок у „Свободі" віє добрим духом: ділового підходу та позитивних інформацій, обчімханих з гура-патріотичної реторики. Тому приємно було перечитати щось, що вказує на активну дію — заходи у справі закінчення хаосу у ділянці платень і цін, — хаосі, спричиненого хронічною інфляцією і якоюсь безрадністю тих усіх, які мусять тими справами журитися і їх лагодити.

В обличчі недалеких виборів до Верховної Ради України найчастіше говориться про загрозу вибору численних комуністів. Комуністи згинуть в Україні словами нашого гимну „як роса на сонці" — якщо тільки настане краща ситуація в ділянці платень, цін, — якщо перестане існувати журба за хліб, масло і м'ясо, — якщо втратить значення чорний ринок і якщо можна буде пристойно жити з платні у державній установі.

Хочемо вірити, що ті останні вістки про конкретні заходи в боротьбі проти економічної кризи і про приготування до відвідин Леоніда Кравчука у Вашінгтоні — це світло наприкінці довгого темного тунелю, яким черепашиною ходою посувається будова української держави.

Юрій Стефанівський,
Львів

СПРАВЖНЯ ДОПОМОГА УКРАЇНІ

Серед різних проблем, що залишилися Україні після розпаду червоної імперії, є надмірна мілітаризованість нашої держави. У 1992 році в Україні налічувалось біля 850,000 військових і це притому, що для забезпечення державности від внутрішньої та зовнішньої небезпеки їх потрібно сьогодні від 300 до 400,000. Утримання занадто великої армії лягає тягарем на плечі нашої важко хворої економіки, і без того обтяженої проблемами енергоносіїв, Чорнобильською, ядерного роззброєння та іншими. Аби довести чисельність Збройних Сил України до меж, передбачених військовою доктриною виходячи із принципу розумної достатности стримування ймовірного агресора (до 1995 року — 400,000, до 2,000—220,000 осіб), потрібно забезпечити соціяльний захист військовиків, що будуть звільнені в резерву та членів їхніх родин, перш за все, житлом та працею. Будь-який поспіх при скороченні війська неминуче викличе не абияку соціяльну напругу і матиме дуже небезпечні наслідки, особливо в умовах нинішньої економічної кризи і пов'язаного з нею катастрофічного падіння життєвого рівня усіх верств населення.

У вирішенні проблем соціяльної адаптації військовослужбовців, що звільняються в запас в зв'язку із скороченням Збройних Сил та за станом здоров'я, значну допомогу Урядові і Міністерству оборони України надає міжнародний фонд „Відродження", заснований підприємцем із ЗСА Джорджом Соросом. Його було створено у 1990 році. Мета — сприяння побудові в Україні відкритого демократичного громадянського суспільства. Фонд не є політичною організацією, його керівники не втручаються у політику, вони надають допомогу людям незалежно від переконань, а виключно відповідно до того, наскільки їх діяльність йде на користь розбудови української державности. Сприяючи, в тому числі і фінансово, розвиткові науки, культури, інформації, охорони здоров'я, екології, навчання, зовнішньоекономічних відносин, підтримки економічних реформ і цивілізованого бизнесу, фонд „Відродження" намагається сприяти тим силам та інституціям, які змагають за проведення реформ політичної і нової систем та економіки у нашому деформованому большевизмом суспільстві, фінансуючи при цьому їх виключно не на комерційній основі.

Зусилля фонду в галузі конверсії кадрових офіцерів, звільнених із Збройних Сил України, є чи не найбільшими. Ним розроблена всеукраїнська програма, метою якої допомогти їм нормально ввійти у цивільне життя. В два наступні роки заплановано виявити, перекваліфікувати і працевлаштувати понад 60, 000 військовиків, для чого Джордж Сорос виділяє до 4 млн. дол і значні кошти додають підприємці та фінансисти в Україні та за її межами, міжнародні фінансові структури, уряди України та інших держав світу. Самі військові за навчання платитимуть лишень 10 відс його вартости, які будуть спрямовані на оплату праці обслуговуючого персоналу. Звільнені у запас старшини під керівництвом вітчизняних та закордонних фахівців вивчатимуть сучасні бизнесові спеціяльності із подальшим працевлаштуванням на підприємствах і в комерційних структурах різних форм власности. Кращі випускники курсів, що досягли найвищих успіхів у навчанні, отримають іменні премії Джорджа Сороса розміром 1,000 долярів кожна, які зможуть використати для організації власного бизнесу. Інший напрям діяльности фонду „Відродження" стосується мілітарних комплексів, діяльність яких припиняється у зв'язку із скороченням армії. Залишити без нагляду їх сучасні споруди, техніку, інженерні комунікації, соціяльну інфраструктуру з будь-якого огляду було би безглуздям. У Бродах на Львівщині вирішили викупити у Міністерства оборони територію військової частини і на її базі створити суто цивільне підприємство — інноваційний центр „Агротех—Броди". До реалізації проєкту долучилися також державні підприємства, селянські спілки, фермери, вітчизняні та західні бизнесові структури. Вже почала надходити з-за кордону модерна сільськогосподарська техніка. Для колишніх військових, які будуть працювати у „Агротех—Броди", коштом фонду ведуться курси фахової перепідготови, місцева влада розпочала житлове будівництво. Завдяки виваженому, справді господарському підході вирішуються важливі соціяльні проблеми, причому не коштом держави, а навпаки, вона одержить прибуток.

Фонд „Відродження" організовує філії у областях, першими з яких стали Київщина і Львівщина. Програма перенавчання звільнених у запас військових була апробована у Києві. Досвід її втілення у життя показав, що найбільшою проблемою є працевлаштування тих, хто пройшов перенавчання, включно із наданням стартової фінансової допомоги початківцям.

Нещодавно у Львові створено реґіональний Центр соціяльної адаптації військовослужбовців, який сьогодні є координатором багатьох соціяльних програм. Він розглядає проєкти, збирає банк даних. Уже в наступному році плянується організувати перепрофілювання на цивільні професії 1,000 і влаштувати до

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Лист з Польщі

Залишаючи на боці приватні справи, подаю в скороченні зміст листа від мого знайомого, передчасно емеритованого вчителя Івана Ценка, обмежуючися до побутових і громадських проблем.

Він пише: „На Прусах була дуже погана дощова погода, всеньке літо йшов дощ, я не міг придбати паші для корови, бо все зогнило, а на селі без свого молока тяжко жити старшим людям. Дощ падав від початку червня по кінець вересня — господарям зогнило сіно та збіжжя. Дощ ішов впродовж п'яти тижнів безперервно.

Осінь була теж дуже мокра, сира, холодна й коротка. Зима почалася рано. У листопаді вже випав сніг, а температура впала до 10 ступенів Цельзія. Тепер (початок грудня) падає навперемін сніг із дощем.

В нас всього бракує й усе дуже дороге. За „комуни" всі крамниці, магазини, верстати праці були державні, тепер все стає приватне. Хто має гроші, відкриває власні крамниці й верстати чи виробництва, бере в посідання землю і платить податок. Зате вся земля колишніх державних сільських господарств лежить облогом, ніхто її не обробляє, а безробітні випрошують допомогу на прожиток у ґмінному уряді. Через те з кожним днем зростає безділля, злодійство, бандитизм.

Я вже третій рік на пенсії, мене звільнено передчасно, урядові чинники позбавили мене вчительської праці, щоб я не вчив українських дітей. Тепер отримую тільки половину емеритури.

В цьому році української мови вчить учителька зі Львова, яка доїжджає до Кандит із Гурова Ілавецького, але невідомо як довго вона втримається на посаді. Поляки весь час прагнуть отримати Львів і території по Київ, мовляв, це їхні території, бо до війни належали до Польщі.

В Гурові було двох священиків — о. Гбур і митрат о. Маслей. Вони відправляли в Гурові, в П'єнжені і в Бранєві. Тепер у Гурові відправляє о. Гбур, який доїжджає теж до Лєлькова. Українці Лєлькова купили дім, де раніше містилася крамниця і зробили з нього церкву. Перемиський владика о. Мартинець посвятив церкву 26-го вересня 1993 року, коли-то відбулася перша Служба Божа. Отець Гбур по Службі Божій у Гурові їздить до Лєлькова, де в 11:30 відправляє Богослуження. Отець Маслей замешкав у П'єнжені й там має свою парафію. Тут римо-католицький священик віддав нашій церкві трупарню, яку вірні перебудували на Дім Божий.

Українці, греко-католики на Прусах, на Вармії й на Мазурах будують церкви, складаючи пожертви або перебудовують храми Божі з інших будинків. Нову церкву від фундаментів будують у Кентшині коло залізничної стації, а теж у Венґожеві й Аскунах.

У Ліцбарку перебудували з катехитичної залі за згодою римо-католицького священика. В Бартошівцях наш священик відправляє у костелі, але вірні ведуть акцію закупити на церкву ремізу протипожежної сторожі.

Для чотирьох Сестер Служебниць закупила українська громада будинок українки, яка виїхала до ЗСА. Сестри-Служебниці об'їжджають довколишні терени й участь в школах релігії. Вони вчать теж української мови в школах у Бартошівцях, Сепополі, в Гурові та в Кентшині.

Українці в Бартошівцях мають свою школу, а донедавна впродовж трьох років мали приміщення в військовому будинку. Цього року після довгих заходів отримали будинок у парку, який відремонтували для шкільних потреб. Ця школа має 120 українських учнів. Організатором і першим директором цієї школи був Ярослав Марушенко, приятель автора цього листа. Цього року він відійшов, а його місце взяла Дануся Куницька. В цій школі вчать українські педагоги, поміж ними два зі Львова і два з Києва. В майбутньому буде там гуртожиток.

У Бурові українська молодь вчиться в загальноосвітньому ліцеї. Там зібралася вся молодь із усієї Польщі, в тому теж із Перемишля, Ярослава, Хотинця, Вроцлава й Велигощини. Всі учні живуть у бурсі, яка має приміщення в двох скромних будинках. Всіх кляс є десять. Ці кляси приміщені в трьох будинках, причому дві кляси вчаться в Домі Культури.

Початково через брак приміщення один відділ навчався в шатрі, а другий у перевозовій буді. Після візитації польського куратора, й кількох журналістів, польським чинникам стало соромно й вони віддали на приміщення кляс Дім Культури. Мають побудувати для української школи цілий комплекс — шкільні залі, інтернат, фізкультурну залю, але це музика майбутнього...

Директором цієї школи є Мирослав Сич, родом із села Ляшки в Ярославщині.

Діє теж школа в Перемишлі, директором якої є п. Бень. В Варшаві в О.О. Василіян студіює коло 30 питомців, а в Люблинському Католицькому Університеті студіюють теж наші питомці.

Перемиський римо-католицький єпископ не хоче ніяк віддати нашої катедри і Василіянської церкви, де автор листа служив до Служби Божої о. о. Барабашеві та Байракові.

Василь Романців,
Вудгейвен, Н. Й

Богдан Бойчук

РІЗДВО В КИЄВІ БЕЗ НОВОЇ РАДОСТИ

Напередодні Різдва

По дорозі до Києва я зупинився у Варшаві. Нове летовище вітало вже самою елеґантністю. Візи американським громадянам непотрібні. Перевірка пашпорту тривала 30 секунд, перевірки багажу зовсім не було.

У ресторані нас тепло вітали, після обіду всі офіціянти разом прощали нас і запрошували знову зайти. Зрозуміло, ми розмовляли українською мовою. Атмосфера у Варшаві подібна до атмосфери Парижу чи іншого західньоевропейського міста.

Коли ми прилетіли до Києва, в Борисполі відразу пригнобила нас понура, низька, наче шопа, брудна кімната, де перевіряють візи й пашпорти. Водночас прилетіло кілька літаків і було багато людей. Лише три віконця для перевірки були відкриті; а коли ті молоді хлопці в уніформах, які послуговуються тепер виключно російською мовою, побачили, що було багато людей, — одно віконце закрили... Деяких пасажирів вони тримали по 15 до 30 хвилин, а всі інші чекали. Ми з дружиною були попереду, то чекали від 12:30 до 2-ої години. Всі інші стояли там далеко довше, деякі три години. Ті молоді хлопці в мундирах робили все, щоб західнім туристам відхотілось будь-коли ще раз приїздити до Києва, а підприємцям відпала охота вкладати інвестиції у цій країні.

Примостившись сяк-так, ми пішли перекусити й купити дещо з харчів. Ми колись часто заходили до ресторану „Хрещатик", де нас завжди тепло вітали. Цього разу офіціянти, які гуртом сиділи при дверях, не відповіли на наше вітання, — одна лиш встала й обслужила нас холодно й по-російському. У великому ресторані не було й душі. Коли ми виходили, всі дивились вовком, як за „добрих" совєтських часів, і не попрощали нас ні словом. У ґардеробі, де ми відбирали плащі, обслуговував гарний, високий мужчина, який говорив до нас виключно російською мовою. Подавши нам плащі, сказав іронічно українською мовою: „Ще не вмерла Україна". „Ні, ще не вмерла!" — відповів я й пішов геть. Потім дружина хотіла зателефонувати до Варшави й повідомити рідних, що ми щасливо доїхали. Набрала 071, щоб дістати код до Варшави. Телефоністка сказала їй російською мовою, що не розуміє її. Коли врешті зрозуміла, сказала код так скоро, що дружина нічого не розібрала. Розхвильована, попросила мене помогти їй. Я набрав 071, попросив телефоністку чемно, щоб говорила повільно, але вона знову прожебоніла щось нерозбірливе й кинула слухавку. Я набрав знову — вона прямо кинула слухавку. Я набрав спокійно знову — повторилось те саме. Але за шостим разом натрапив на культурну жінку, яка помогла мені.

Немає сумніву, що русифікація в наступі в Україні. Але не в цьому лише діло. Ці ж самі люди голосували два роки тому за самостійність. Це прямо протест проти тієї біди й убогости, до якої довів народ Уряд самостійної України. Таким протестом є й тихий саботаж на всіх рівнях суспільної структури.

Коли ми пішли купити хліба, до нас приступила жінка (не жебрачка, а нормально вдягнена) й попросила буханку хліба, якої не мала за що купити дітям на Різдво. Переходячи попід Хрещатиком на другий бік, ми натрапили на лихенько зодягнену жінку, яка сиділа на голому бетоні й хрестилася в подяку за кожну лепту. Чим далі ми йшли, тим більше було простягнутих рук. На бульварі Шевченка підійшла з простягнутою рукою молоденька матір з дитиною, — обоє нуждені. В переповнених автобусах і метро лиця киян були сумні.

Хто винуватий? Всюди і завжди за стан країни відповідає голова держави. В першу чергу. І немає що спихати вину на когось-іншого. Замість брати до Уряду людей з розумом і візіями, наш Президент відпихав їх, а наставляв „своїх", які, виглядає, не знають, як вивести країну з кризи, або прямо наче діють так, щоб усе розвалилося.

Парлямент несе другу вину. Депутати, мені здається, дбали основно про власні блага: квартири, лімузини, грубу валюту, а не про народ. І це в однаковій мірі відноситься до старої й нової (демократичної) номенклятури. А народ України ще раз опинився без нікого, хто дбав би про його долю.

Колись були люди, які гостро ставили питання про русифікацію й інтернаціоналізм. Сьогодні русифікація в Україні шаліє, як ніколи перед тим. Та колишнім поборювачам русифікації затулили уста, дуже розумно, портфелями міністрів та високих чиновників.

І я хотів би спитати своїх колеґ депутатів, міністрів, віцепрем'єрів, які їздять по Америці, Канаді й Арґентині, яких возять лімузинами по Києві, чи вони хоч раз поїхали набитим людьми метро на окраїни Києва, щоб глянути в сумні, пригноблені лиця свого народу, який став „безперспективним", якщо йде про майбутнє? Чи переходили ці мої колеґи попід Хрещатиком, щоб помітити простягнені руки Христа ради? Не вистачає бо пригадувати про народ тільки в час виборів.

Мені пощастило почути в телевізії розмову делеґації, яка їздила до Китаю. Зрозуміло, що економічні досягнення Китаю не для України, яка мусить знайти свій модель... Так розумували делеґати. Хоч всі вважали, що треба притягати туристів і підприємців. Але ці наші достойники не свідомі того, як „вітають" туристів і підприємців хлопці в мундирах на Борисполі, бо їхніх достойників негайно впускають окремим входом...

Можна було б ще говорити про деґуманізацію в

(Закінчення на стор. 4)

В річницю смерти св.п. Б. Комарницького

Здавалося, що то була залізна людина, але невиліковна недуга положила його передчасно, 27-го січня 1993 року, до гробу. Він був моїм сердечним другом. З ним я познайомився у концентраційному таборі в Авшвіці. Він був найдовше там зі всіх українців. До Авшвіцу попав майже два роки вчасніше, ніж я. Він пережив найтяжчі часи, як влучно назвав д-р Петро Мірчук, „млина смерти".

То були початкові місяці табору в 1940 році. Зараз після нього привезли до Авшвіцу Семена Менду, що був абсольвентом гімназії в Яворові, а пізніше Ярослава Горбового, брата адвоката Володимира Горбового, що боронив Степана Бандеру у Варшавському процесі. Їх обох викінчили так звані „форарбайтери" в карному відділі праці, що звався „штраф-командо", де викінчували людей. Богдан був свідком їхньої смерти, бо і його були призначили до того „командо" смерти. Там була тяжка праця. Від ранку до полудня вони товкли каміння, а після полудня набирали те каміння в тачки й везли два кілометри за табір. Там висипали потовчене каміння, а набирали нетовченого й везли до табору, щоб рано мали що товкти. Всіх в'язнів у тому „командо" було понад 150, але кожного дня гинуло 20—30 в'язнів, а число доповнювали. Люди гинули від голоду, тяжкої праці, але найбільше від побоїв форарбайтерів.

Св. п. Б. Комарницький

Богдан розповідав мені, що після смерти згаданих українців одного дня причепився до нього один форарбайтер і бив куди попало. Богдан зорієнтувався, що то на нього вже прийшла черга стати жертвою, тоді він моментально кинувся в розпачі на форарбайтера, вирвав йому з рук патик і почав ним обкладати форарбайтера. Це побачив СС-ман. Покликав Богдана до себе й запитав, що він зробив. Богдан знав німецьку мову з гімназії в Стрию і гарно заговорив до нього по-німецьки. Це сподобалося німцеві. Він призначив Богдана форарбайтером, а тому дав везти Богданову тачку.

На другий день той СС-ман показав Богдана шефові бюра, де записували новоприбулих до Авшвіцу в'язнів. То був підстаршина унтершарфюрер Штарк, що добирав собі найкращих з-поміж в'язнів до праці у своєму бюрі, що звалося „авфнамекомандо!"

Богдан у молодому віці був пристійний, сильно збудований, а до того говорив досить добре німецькою мовою і мав гарний почерк, а ще як Штарк довідався, що Богдан знає українську й польську мови, то дуже зрадів і взяв його на роботу до свого бюра.

Коли я прибув до Авшвіцу 8-го серпня 1942 року, Богдан уже був у бюрі, але я з ним познайомився аж пізно восени того року. Мене побачив той сам Штарк, запитав, хто я є, чи знаю німецьку мову й чи пишу на машинці. Діставши позитивну відповідь на питання, завів мене до свого бюра і сказав, що віднині я буду працювати, хоч машинки до писання наразі ще немає. Там уже працював, крім Богдана, Зенон Винницький і Борис Вітошинський. Решта були поляки і два голляндці.

Якось так було, що Богдан зо мною був найближче. Майже рік ми працювали разом і могли добре пізнатися. На осінь 1943 року його перевели до гіршого відділу в Біркенау. Там були дуже погані умови. Не до порівняння з тими, де ми досі працювали. Наш відділ називався Авшвіц-1, а в Біркенау — Авшвіц-2.

Ми втратили контакт зі собою. Часом нам удавалося побачитися, коли приходив великий транспорт, нас водили до Біркенау, щоб ми помагали реєструвати новоприбулих („цуганґів"). Тоді ми могли побачитися. Часом його приводили до Авшвіц-1 і тоді теж ми могли побачитися й поговорити. Але то були рідкісні випадки.

В жовтні 1943 року зі Львова приїхав великий транспорт українських політичних в'язнів, але до Біркенау. Я довго про це не знав. Аж одного разу, десь може по двох-трьох тижнях, Богдан дав мені знати, що до Біркенау приїхали 122 українські політичні в'язні, майже самі бандерівці. Вони у страшному стані. Їх конче треба рятувати. Шефом нашого бюра вже був не Штарк, тільки Дилєвскі, якому Штарк, передаючи бюро, представив мене як представника групи українських політичних в'язнів. Одного разу він покликав мене й запитав хто я є. Коли я йому сказав, що я студент, він запитав мене, чи я знав когось з українських студентів у Данціґу. Я сказав, що знав Федину. Тоді він каже: „Чоловіче! Я ним не одну гальбу пива випив!" З того почалася майже дружня розмова, з якої я довідався, як наші студенти в Данціґу вели українську пропагандивну роботу серед німців. На кінець він мені сказав, щоб я до нього зголосився, як буду в потребі.

Три дні після тої розмови я дістав від Богдана вістку про приїзд наших хлопців до Біркенау.

Я йду до унтершарфюрера Дилєвського, а він: „Чоловіче! Я дума[illegible] що ти прийдеш до мене, як будеш мати свою особисту біду, а ти приходиш з клопотом про 120 людей!.. Але я ще мушу подумати".

За два дні наші хлопці машерували попри вікно нашого бюра з Біркенау до Авшвіц-1. Але...чому на одинадцятий бльок?.. Та ж там найгірше пекло! На одинадцятий бльок водять людей звичайно на розстріл. Ми чули про українську протинімецьку партизанку, а я сказав Дилєвському, що вони всі бандерівці...

Кілька днів великої тривоги, але одного дня спорожнюють один бльок ч. 17 і переводять їх усіх там і пишуть „кварантанна". Їх не можна брати на роботи, доки не відбудуть кварантанну. Так Богдан прислужився до того, що вони були переведені до кращого табору і чотири тижні не працювали. Зв'язок між нами був трудний аж до мого звільнення з Авшвіцу, так що я не міг його повідомити, що йду на волю. Він лишився аж до ліквідації Авшвіцу. В січні 1945 року, відбувся великий вихід в'язнів з Авшвіцу при численній сторожі на Захід з остаточним призначенням до Мавтгавзен, а звідти до Ебензе, де наші люди пережили найтяжчі умовини, а з ними і Богдан. Багато з них загинули від голоду, поки їх визволили алянти.

По приході аліянтських військ на весні 1945 року до Ебензе Богдан ледве живий, разом з іншими, яким удалося вижити, вийшов на волю. Вліті того року прибув до Мюнхену, де я вже був з родиною. Ми відбули радісну зустріч на волі. Він уже був придбав собі мотоцикль і шукав своїх рідних, а також за можливостями якось влаштувати собі життя. Ми часто зустрічалися і собі взаємно помагали. Я був у той час провідником ОУН терену Німеччини на всі три зони. Для організації я був придбав малу фабрику пасти до взуття й Богдан її провадив якийсь час. На підставі того він міг собі зареєструвати мале авто і ним їздив у потребах фабрики. По якімсь часі він зорієнтувався, що в Канаді є кращі можливості для влаштування й переїхав до Канади, а заряд фабрики перебрав інженер-хемік П. Турула.

У Канаді він знайшов дійсно кращі можливості прожитку й коли я його відвідав по якімсь часі, він добре влаштувався. Зібрав біля себе майже всіх своїх рідних, одружився і йшло йому краще, ніж у Німеччині. Коли я знов приїхав до Канади, він уже мав гарну нову хату, а в ній, показуючи мені одну з кімнат, сказав: „А ця кімната для тебе. Скільки разів приїдеш, знай, що тут маєш де перебути скільки буде потрібно". Опісля, коли він придбав готель, я завжди мав вигідне приміщення для кожного, з ким приїхав.

Ми часто зустрічалися, писали до себе й телефонували. Та все має свій кінець, і коли я останній раз телефонував, вже відповів мені автомат. Богдан у шпиталі закінчив своє повне тяжких переживань життя. Він гарно відійшов з цього світу. Він подбав гарно про своїх батьків, про свою дружину й дітей і всіх рідних, а громада його вшанувала, прибувши численно на Панахиду, на похорон і на тризну. Співав хор Кардаша, який йому гарно віддячився, бо він зі своїм братом і батьком був в Авшвіці між тими, яким покійний Богдан Комарницький дуже поміг у найтяжчі дні, про що Василь Кардаш гарно сказав у своєму поминальному слові.

Хай цей мій короткий спомин буде замість китиці квітів на його могилу.

Микола Климишин

МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ВІДДІЛ ФОНДУ ГЕНЕРАЛЬНОГО КОНСУЛЯТУ в Ню Йорку

Щиро дякуємо нижче названим організаціям і особам за грошові пожертви на Фонд Генерального Консуляту в Ню Йорку.

СПИСОК Ч. 5

10,025 дол. — Т-во Координації Допомоги Потребам України Йонкерс, Н. Й.,
4,019.10 дол. — Український Конгресовий Комітет Америки;
1,010 дол. — Осип і Розалія Труш (разом 1,110 дол.);
по 1,000 дол. — Тарас і Ірена Ванчицький, Петро Ковац, Василь Мишак, Юрій і Оля Руденський, Микола Турецький;
663 дол. — Український Комітет Тисячоліття, Бостон, Масс.
по 500 дол. — Евстахій Гавриш, Александра Гаєвська, Ярослав і Йоганна Коструба, Евстахій Равриш;
400 дол. — Стефанія і Марія Шишка;
по 300 дол. — Ніколяс І. Борден, Антонина Павелко, Роман і Клявдія Стефанюк;
250 дол. — Степан Кецик (разом 1,000 дол.);
по 200 дол. — Петро і Христина Бойчук, Ігор Кульчицький, Мирослав і Анна Кушнір, Стефан Магмет, Василь Пелещук, Василь Пушка, Микола і Ольга Савчин, Ярослав і Лідія Черник;
по 100 дол. — Антін і Катерина Біланич, Іванна Гентиш, Андрій і Осипа Ґелетканич, Марта Ґелетканич, Осип Ґереч, Ярослав, Григорій і Анна Ґіна, Орест і Лідія Ґлют, Павло Дєцюх, Ярослав Долотовський, Андрій Зелик, Микола Івашків, Наталія Кобилянська, Александер і Ніна Кормелюк, Юстин Кухта, родина Володимира Левенця, Василь Ликвенко, Йосиф і Параня Ляцько, Микола Максимюк, Евген Мартинюк, Дмитро Мазурик, Організація Оборони Лемківщини, відділ в Елизабет, Н. Дж., Іван Підгірний, Іван і Паша Праско, Бронислав і Наталія Пруц, Анастазія Псуй (в пам'ять мужа Володимира Псуя), Петро Пшик, Богдан Романів, Юстина Таневська, УККА (Відділ в Ню Бронзвик, Н.Дж.), Нестор Ходновський (разом 1,100 дол.), Марія Храплива, Петро Чепурко, Евген Шафран, Дмитро і Павлина Шуль, Стефан і Катерина Юрах, Роман Якимів, Іван і Розалія Пришляк, Семен і Іванна Ревак, Теодор і Стефанія Рибак, Петро і Марія Русинко, Микола і Марія Сидор, Микола і Марія Сікора, Михайло і Анна Терлецькі, Марія Форошовська, Лев і Галина Футала, Петро і Іванка Шкафаровські, Стефан і Стефанія Шкафаровські, Школа Українознавства (англомовна), Володимир і Емілія Щур;
по 50 дол. — Марія Бакалець, Роман (Реймонд) Дицьо, Володимир Кульматицький, Василь Максимюк, Павло Паньків, Осип Пендаківський, Марія Стрижак, Ярослав Шумигора;
40 дол. — Петро і Стефанія Левко.
по 25 дол. — Володимир Болонний, Стефан і Анна Тарасюк.
по 20 дол. — Петро і Надя Бродський, Віктор С. і Надя Вінич, Андрій Лоян, Роман Стець, Теодор Чич.
по 10 дол. — Володимир Кікта, Левко Перошек, Борис Процюк, Іван Хомяк;
5 дол. — Павло і Елисавета Недвел

ЗВІТ
із збірки Т-ва Координації Допомоги Потребам України в Йонкерс, Н. Й., яку переведено на фонд придбання та устаткування приміщення для Українського Генерального Консуляту в Ню Йорку.
На цей фонд зложили свої пожертви:

5,000 дол. — Українська Кредитова Кооператива СУМА в Йонкерсі
500 дол. — д-р Надія Кмета-Теребус;
по 250 дол. — д-р Петро і Ліля Козіцкі, 11-ий Відділ ООЧСУ в Йонкерсі, Володимир і Анна Козіцкі,
по 200 дол. — інж. Остап і Уршуля Балабан, Любомира Костечко, ОЖОЧСУ в Йонкерсі, Олександер і Анна Северин, Іван Терешкевич;
по 100 дол. — Стефан і Анна Бибель, д-р Роман і Марія Борковські, Іван і Ірена Булат, Ізидор Бундзяк, Петро і Анастазія Вариха, Богдан і Володимира Вітюк, Павло Вовчак, Микола і Катерина Гаврилюк, Стефан Гаврилюк, Осип і Стефанія Гац, Іван і Ольга Гірний, Іван і Марія Гончак, Петро і Анастазія Гудак, Петро і Оксана Дуда, Йосафат і Розалія Дудар, Дучинський-Черко похор. зав., Василь і Марія Закотиря, Стенлі і Анна Заяць, Дмитро і Анна Івасютин, Павло Капітула, Стефан Капітула, Ірина Керод, д-р Василь і Ярослава Кіналь, Ярослав і д-р Марія Кіцюк, Богдан і Ірина Ковалик, Іванна Берґер-Ковалик, Роман і Алеся Козіцкі, Михайло Корень, Святослав Коцибала і родина, Василь і Анна Коцур, Теодор і Доротея Коцур, Іван і Евгенія Круліковські, Олександра Крумшин, Микола і Ніна Кулинич, Петро і Ольга Кулинич, Володимир і Марія Кульчицькі, Дмитро і Анна Куцяк, Микола Лебедь, Ігор і Оксана Макаренко, Павло і Надія Микитин, Стефан і Тамара Палилик, Богдан Періх, Мирон і Ярослава Періх.
по 50 дол. — Юліян Музика, Юлія Періх, Дмитро і Єлисавета Савчук, Стар Авто Партс;
25 дол. — Роберт і Марія Савчук
Разом зібрано суму .... 13,075 дол.

ЗВІТ
із збірки, яку перепровадив Комітет Допомоги Україні Центрального Ню Джерзі на Український Генеральний Консул в Ню Йорку

по 100 дол. — Дамян і Ліда Ґеча, Іван і Наталка Головінські, Ярослав й Оля Городецькі, Василь Кіць, Богдан і Лідія Котис, Анна Литвин, Анастазія Литвин, Дарія Оріховська, Осип і Надія Рінник, Ростислав і Галя Ратич, Марія і Соня Слободян, Роман і Стефанія Старожитник, Северин й Ірена Старожитник, Марія Шандор, Володимир і Ярослава Стойко Анна Ярема в пам'ять бл. п. мужа Йосифа Яреми, Іван і Оля Ящишин;
по 50 дол. — Любомир і Анна Ратич, Петро і Стефанія Левко, о. Павло Лабінський, Марко і Софія Лонишин;
по 25 дол. — Мирон і Марія Гатала, Богдан Гнідь, Богдан Ляндвійт, Михайло Захарко;
по 20 дол. — Василь Бойко, Параскевія Матіїв, Іван Пілат Іван Яцинич;
по 10 дол. — Марія Гаврилюк, Галина Горват, Іван Кепша, Юрій Крайник, П. Маліщишин, Олена Папроцька, П. Стех;
по 5 дол. — Володимир і Цецилія Дибайло, Михайло Гриник
Разом зібрано суму .... 2,160 дол.

ПОПРАВКИ І ДОДАТКИ ДО СПИСКІВ

Ярослав і Ірена Куровицькі — перенесено 5,000 дол. з конта амбасади на конто Генерального Консуляту в Ню Йорку.

Ілля Мицько — 1,100 дол. в пам'ять родичів і Анни Мицько, цю суму перенесено з конта амбасади на конто консуляту.

Мирослав і Ярослава Пастушенки — перенесено 1,000 дол. з конта амбасади на конто консуляту.

Стефанія М. Макар-Лауді — разом на конті консуляту є тепер 1,000 дол.

У списку ч. 4 було подано 1,000 дол. Комітет Допомоги Україні (Д. Ґеча), має бути Комітет Допомоги Україні — Центрального Ню Джерзі.

У списку ч. 4 в поправках до списків було подано Юрій і Валентина Кузишин 1,000, які перенесено з конта амбасади на конто консуляту. Має бути Юрій і Валентина Кузьмич 1,000 дол.

У списку ч. 3 подано Ілько і Марія Сорокин 100 дол., має бути Ілько і Марія Сорокун 100 дол.

Збіркова акція продовжується.
Чеки просимо виписувати на:
UKRAINIAN CONSULATE FUND і пересилати на нижче подані адреси кредитівок, які діють в даній місцевости.
UKRAINIAN ORTHODOX FEDERAL C.U., P.O.Box 160 Cooper Station, New York, NY 10270, Acct. #5224
SELF RELIANCE FEDERAL C.U., 108 Second Avenue, New York, NY 10003, Acct. #18656.00
SELF RELIANCE FEDERAL C.U., Sanford Ave., Newark, NJ 07016, Acct. #6830.00
SELF RELIANCE FEDERAL C.U., 1729 Cottman Ave., Philadelphia, PA 19111, Acct. #6783

FOUNDATION IN SUPPORT OF DIPLOMATIC MISSIONS OF UKRAINE, Inc.
209 Grand Ave., Apt. B. Rutherford, NJ 07070
Tel.: (201) 939-6305 Fax: (201) 939-6305

Управа Метрополітального Відділу

Відділ в Еймбриджі вітав св. Миколая

Еймбридж, Па. — В неділю, 19-го грудня 1993 року тут в домівці 161-го Відділу УНСоюзу відбулася щорічна зустріч св. Миколая.

Були присутні 35 дітей з родичами. Висвітлювали їм фільм на різдвяні теми, частували їх перекускою та напитками.

Найважливішою точкою зустрічі був приїзд Санта Клоса із своєю помічницею. Кожна дитина отримала торбинку з дарунками, де знаходилися також олівці УНСоюзу та дитячі журнали „Веселка". Багато дітей є з третього і четвертого покоління, нащадки перших членів-піонерів УНСоюзу.

Діти вітають Санта Клоса.

Як в минулих роках, діти гарно забавлялися. Щира подяка належиться усім членам, які своїми силами та посвятою свого дорогого часу причинилися до того, щоб ця зустріч відбулася успішно.

Н.Н.

Пом'янули о. А. та І. Гургулів

Першого листопада у 75-ту річницю з дня проголошення Західньо-Української Республіки у Томашівцях вперше за 13 років на місці мученицької смерти отця Анатолія Гургули та його дружини Ірини відбулася Панахида. У ній взяли участь 12 священиків і громада села. Постаралася голова Сільської Ради Богдана Василишин, щоб встановити на подвір'ї оселі Гургулів два хрести. Вони наче символізують мужність і стійкість цих двох людей, які не підкорились тоталітарній системі і стали її жертвами. Комуно-фашистські органи розправились з непокірним греко-католицьким священиком та його дружиною, спаливши їх у власній оселі.

Отець Гаргула — останній греко-католицький священик в Галичині, який був висвячений Митрополитом Шептицьким. Перетерпівши муки, страждання, переживши жах „психіятрички" у Львові і повернувшись звідти зовсім хворою людиною, о. Гургула не прийняв православ'я. За зв'язки з оунівським підпіллям дружину Гургули Ірину було заслано на каторгу в Тайшет.

Їм не давали спокою совєтські органи всі ці роки. Нелегка доля дітей Гургулів, на яких тодішні органи дивилися як на ворогів народу. Дочку Марію півтора року мучили в Івано-франківській психіятричній лікарні. Гонінь зазнав і чоловік Марії Ярослав Король, який працював на заводі ЗБВіК.

Через роки забуття ми вшанували героїв-мучеників. Нарешті повернуто добре ім'я Гургулів. Про їх страдницький шлях, патріотизм, стійкість говорили всі виступаючі на тризні після Панахиди: о. Михайл Бігун, учасник Визвольних змагань, колишній політв'язень Петро Пастух, від „Меморіялу" Олексій Грабчук, станичний калуської станиці Братства УПА Іван Кульчицький. Завдяки старанням останніх, до речі, і вшанували у Томашівцях Гургулів, відправили Панахиду.

— Хочемо до 28-го лютого з участю будівельних організацій на місці мученицької смерті подружжя Гургулів звести капличку, - сказав І. Кульчицький. — То день їх загибелі. Думаю, нам допоможуть.

Мирослава Дністран

ЗАСТУПНИК СЕКРЕТАРЯ Департаменту юстиції Філіп Гейманн несподівано повідомив у четвер, 27-го січня, про резиґнацію. У листі на ім'я президента Билла Клінтона Ф. Гейманн пише: „Секретар Департаменту юстиції прийшла до висновку, що наші стилі керівництва і праці настільки різняться, що нам тяжко працювати разом". Однак на пресовій конференції Гейманн заперечував, що між ним і Джанет Ріно існують якість розходження. Дж. Ріно сказала, що рішення „було взаємним". Гейманн обіцяв не залишати свій пост, поки не буде знайдена заміна, але висловив певність, що повернеться вліті до викладацької праці у Гарвардському університеті. Аґентство АП повідомляє, що в той же день оголосила про резиґнацію Лула Родрігез, яка займала пост асистента Дж. Ріно.

Різдво в Києві без нової радости

(Закінчення зі стор. 2)

найвищих сферах, де еліта на новий рік бавиться на 500-доляровому „Віденському балі", а люди на вулиці голодні. Та годі. Народ наш покинутий. І до нього не прийшла з Різдвом 1994 року нова радість.

Різдво

В Україні помітний великий і спонтанний відрух до релігії. Але впродовж комуністичного 70-ліття нищились традиції, витиралися з пам'яті ритуали, заникало почуття релігійности. Тому люди тепер визбирують окремі куски, які ще збереглися в пам'яті старих та в церквах, щоб скласти з них образ різдвяних святкувань. Старі священики свідомі цієї проблеми і після відправ пояснюють вірним значення тих відправ.

В загальну свідомість народу увійшло вже почуття, що Свят-Вечір і Різдво — це великі свята, і їх широко святкується. Але справжньої і повної різдвяної атмосфери ще нема, бо натрапляється на прогалини, які світять пусткою.

І так, всі знають, що на Свят-Вечір готується 12 страв, але не всі свідомі, що страви ці, наприклад, повинні бути пісні. Теж не всі знають, що подарунки кладеться під ялинку, що треба помолитись перед трапезою, повіншувати собі чи залишити для померлих страву.

На Різдво ми пішли до Володимирівського собору. Там відбувалася величава відправа, а людей було стільки, що не можна було ворухнутись. Та це не заважало тим людям купувати свічечки і попихатися, дослівно ліктями, в різні сторони собору до різних святих. Маси людей безнастанно входили й виходили й оббивали нас з усіх боків. Іншими словами, немає у вірних ще тієї потреби заглибитись у містерію Різдва. Для них важливіше „поставити свічечку" чи просто пропхатися й подивитися на відправу.

Після обіду на одному кінці Хрещатика народ товпився по крамницях з харчами, — це витворювало більше атмосферу американського „sales day", ніж Різдва. На другому кінці Хрещатика, на Майдані Визволення, з одного боку стояла велика ялинка, було кілька дідів морозів та кілька ведмедів, які напевно творили різдвяний міт в уяві дітвори; з другого боку, на п'єдесталі колишнього пам'ятника Ленінові, співали хори з різних місцевостей України. Ці співи передавались гучномовцями уздовж цілого Хрещатика. Хори ці чомусь співали народні пісні, в більшості досить погано, і це, знов же, нагадувало більше совєтські паради, ніж Різдво. Тільки ввечері ті хори почали співати колядки, на вулицях зустрічалося переодягнених колядників із звіздами, — різдвяна атмосфера була вже сильніше відчутна.

Але Щедрий Вечір і Йордан ще не прийнялися як великі свята і мало хто їх святкує. Йордан ще не є навіть державним святом і ніхто не має вільного від праці дня.

Отже, народ наш, без уваги на біду, визбирує клапті свого минулого, витягає з пам'яті давні ритуали та вглиблюється в традицію. І це справа лише декількох років, коли він повно відтворить образ різдвяних святкувань і духовно заглибиться в ньому.

ШАНОВНІ БАТЬКИ! ДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШІ ДІТИ НЕ ЗАБУЛИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ! ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ „ВЕСЕЛКА", ВІН ДОПОМОЖЕ ВАМ!

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖОДНИХ ОГОЛОШЕНЬ
якщо попередні рахунки
НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ
Окремих листів у тій справі не будеться відписувати.
ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ПОЯВИ.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"

30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Прошу змінити мою адресу:
„Свободи" ☐ „Українського Тижневика" ☐ „Веселки" ☐

Моя СТАРА АДРЕСА була:
Число Відділу (якщо член УНС) ....
Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

Моя НОВА АДРЕСА така:
Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

На зміну адреси проситься ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00.
ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ АДРЕСИ ТРИВАЄ ВІД 1-2 ТИЖНІВ

Дійсна...

(Закінчення зі стор. 2)

праці 2,000 колишніх військових. В Інституті Менеджементу „Львів" вищого бизнесу навчається вже другий набір, який складається із 100 звільнених у запас офіцерів віком до 35 років. Випускники першого набору усі отримали працю у престижних фірмах, підприємствах, установах.

Серед проблем, котрі для кращого функціонування фонду вимагають якнайшвидшого вирішення, є проблеми координації його дій із діями військових структур, навчальними закладами та виробничими та комерційними підприємствами, які повинні тісно співпрацювати в рамках реалізації програми.

Фонд „Відродження" — відкрита структура і до нього може звернутися кожний потребуючий, але він не є загальною годівницею і кошти виділяє тільки після ретельної експертизи і виключно під пріоритетні проєкти. Необхідними умовами прицьому є також відповідність пропонованого ідеям побудови відкритого суспільства та реалізація їх самим автором власноручно. Фонд нікому не переставляє ніг, він робить більше — допомагає навчитися ходити самостійно тому, хто хоче ходити. І направду, це набагато гуманніше щодо наших знедолених людей і корисніше для розбудови української самостійної соборної держави, ніж тріскучі гурареволюційні і надрадикальні промови багатьох наших хворих на гіперамбітність державних діячів і політиків.